

Az egyetemi jubileum

Pázmány Péter nagyszombati egyetemének zászlaja.

A budapesti Pázmány Péter Tudomány Egyetem három évvel ezelőtt határozta el, hogy nemzetközi ünnep keretében üli meg alapíttatásának háromszázéves fordulóját. A napjainkban elhunyt *Wolkenberg Alajos* egyetemi tanár volt a jubileumi bizottság első elnöke. Ő, majd *Kenyeres Balázs* múltévi és *Kornis Gyula* jelenlegi rektorok készítették elő ama nagyszabású emlékkünnepet, amely méltó lesz az alapító *Pázmány Péter* személyéhez és ama nagyszámú tudományos előkelőséghez, amely ez alkalommal országunkat fel fogja keresni.

A jubileumi ünnep szeptember 25-ike és 29-ike között fog lezajlani. Ez az ünnep alkalmas lesz arra, hogy országunk népe újból megforgassa elméjében, mily szellemi és gyakorlati kincsset jelent számára egyetem, elsősorban az az egyetem, melyből egész országos felső oktatásunk kisarjadzott. Lássá ezt a külföld is, jelenében épü, mint multjában.

Látogatóink e nagy művelődéstörténeti dráma elején ott látják *Pázmány Péter* óriási alakját. *Pázmány* e három részre szakított országban, amelynek bizonytalan volt a jelene, sötét a jövője és feledésbe borult a multja, keresett magának egy archimedesi pontot. Ez *Nagyszombat* városkája volt, ahol egy jezsuita kollégium működött volt már. Ide ültette *Pázmány* a felső oktatás és nevelés magját, amely gyönyörű ligetté fejlődött azóta. Ebben a szellemi ligetben tesznek sétát a külföldi tudósok.

Nagy volt az áldozat, amelyet *Pázmány* hozott, de kicsiny volt a mag. Egyetemünk először csak teológiai fakultásból állott. Bölcsészetet tanítottak ugyan, de ez ama kor egyetemén csak bevezető fakultás volt: csak az lehetett teológus, jogász vagy orvostanhallgató, aki a bölcsészeti kart végighallgatta. Ez volt az oka annak, hogy 1635-ben a pápa *Pázmány* csonka egyetemét nem akarta megerősíteni, miért is *Pázmány* e célból *II. Ferdinánd* német-római császárhoz és magyar királyhoz fordult, aki az akkori gyakorlat szerint szintén birt e megerősítési joggal.

Annak, hogy *Pázmány* nem engedte magát visszaretenteni, áldásos következménye volt, hogy egyetemünk haladt tovább a fejlődés útján, holott ha elmarad a 300 év előtti indulás, talán csak 1867 után jutottunk volna íly főiskolához, amiként egyéb főiskoláink is — Műegyetem, Képzőművészeti Főiskola, Ludovika Akadémia stb. — csupán e kései, boldogabb korban tudtak gyökeret verni.

II. Ferdinánd 1635 október 18-án kiadott aranybullás megerősítő levele.

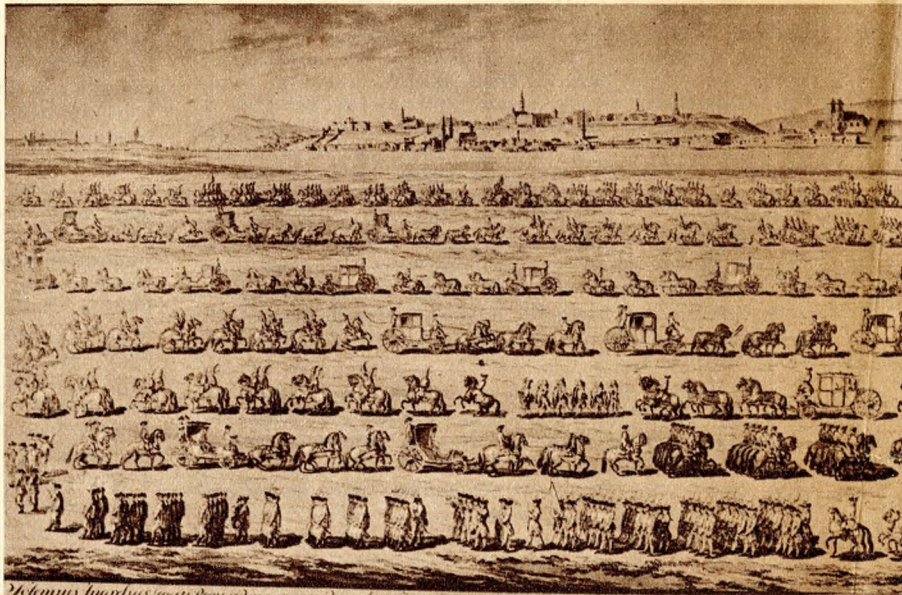
Az orvosi kar 1770-ben nyílt meg *Mária Terézia* jóvoltából, aki Egyetemünknek Budára, a királyi palotába való át-helyezéséről is gondoskodott. 1780-ban történt itt a megnyitás, amelyet gróf *Pálffy Károly* királyi biztos végzett; díszes bevonulását egykoru metszet alapján mutatjuk be.

Pestre néhány év múlva szerényebb hajlékba került az egyetem, amely mai díszes homlokzatát csak századunkban nyerte. Általában a külön épült külföldi egyetemi városokkal szemben *központi Egyetemünknek* elszigetelt elhelyezése tévedésbe ejti a felszínes szemlélőt, jóllehet e központi helyen sem egyedül áll az egyetem, hanem a gyönyörű barokk *Egyetemi Templom*, a *Központi Papnevelő* és a *Közgazdasági Egyetem* társaságában.

Maga Budapest tele van egyetemi intézményekkel és épületekkel. A Központi Egyetemről északra megpillantjuk az *Egyetemi Könyvtár* palotáját, a mult század legszebb épületét, amelynek Lotz-freskóit most gyönyörűen megtisztítva fogják látni a látogatók az ott rendezett egyetemi kiállítás fölött. Délre, a Múzeum-köruton a *Bölcsészeti Kar* pavillon-csoportja — valamikor Műegyetem — ad derűs képet ennek a városrésznek. Az Üllői-ut elején és végén az Orvoskar klinikái emelik a városképet, megállapodott architektúrájukkal. — Hosszu a sora az Egyetem különböző gyűjteménytársainak, muzeumainak és intézeteinek, amelyekhez e jubileumi évben a *Csillagvizsgáló Intézet*, a *Földrendési Obszervatórium* és

A budai egyetem palotája 1780-b.n.

A királyi biztos bevonulása a budai egyetem megnyitására 1780 június 25-én. Baloldali kép: részlet az egyetemi könyvtárból.

a felépítendő *Tüdőbeteg-klinika* fognak csatlakozni. — Sorainkat zárjuk le *Kornis Gyula* rektor szavaival, amelyeket az egyetemi jubileumot jellemezte:

— Háromszáz évvel ezelőtt az ország három részre darabolva, a legsötétebb politikai és gazdasági állapotban szinylődött: területének kétharmada török rabigában görnyedt. De azért a nagy esztergomi érsek, ez a messzelátó államférfiu, nem esett kétségbe: dolgozott, terveket szőtt és valósított, az alkotásban élte ki a maga rendkívüli szellemét. Miért? Mert rendületlenül hitt a nemzet jövőjében. Ebből a megingathatatlan hitéből fakadt az egyetem alapításának eszméje és cselekedete is. Mi, trianoni magyarság, ugyanolyan történeti helyzetben vagyunk. De elevenek él bennünk Pázmánynak a magyar nemzet szellemi erejébe és halhatatlanságába vetett hite. Ebben a szilárd hitben kegyelettel és ünnepies érzéssel készül az egyetem és az ország az őszi jubileumi ünnepségekre.

Az a *készülődés*, amelyet az egyetem rektora említ, ma már tökéletes *felkészültséget* jelent. Ez szavatol azért, hogy az ünnepen résztvevő sok kiváló tudós — több, mint amennyire eleintén gondoltunk — meg fogja látni magyarhonban a kultura országát.

S. L.